

‘L’ús parlat del català. En un tombant decisiu’, de Joan M. Serra

Assaig | Un estudi rigorós que analitza l'estat de la llengua catalana en tot l'àmbit lingüístic

per [Francesc Gisbert](#)

Diumenge, 13 de juliol de 2025 - 11:00h

Joan M. Serra

Una pregunta clau: Quanta gent parla català, a diari? Amb sort, tan sols sis milions del total de la població dels territoris de llengua catalana –de catorze milions, si fa no fa.

El català tindrà futur i bona salut si és la llengua majoritària de comunicació oral i quotidiana. *L’ús parlat de català* és un bany de realitat, un estudi rigorós que analitza l'estat de la llengua catalana en tot l'àmbit lingüístic, amb dades i graelles que sustenten les afirmacions.

Joan M. Serra constata que el català es troba, ara com ara, al moment més delicat de la seua història, “en un tombant decisiu”. Les onades migratòries contínues, la desafecció de molts parlants i els canvis demogràfics han fet perdre al català l'estatus de llengua majoritària a les ciutats grans i sovint, a les mitjanes. Som una de les 23 llengües més parlades a Europa, cert, amb vora deu milions de parlants potencials –de reals, potser només sis.

Però també som l'única d'aquestes 23 llengües que no té un estat propi capaç de defensar-la. I això passa factura. Serra anuncia que si no es prenen mesures peremptòries i eficaces per tornar a convertir el català en la llengua “majoritària” del carrer, compartirem la mateixa sort del gal·lès. Una llengua que, com el català, va patir una forta pressió migratòria i un procés de minorització en tres fases: imposició d'una altra llengua dominant, bilingüïtzació de la població i substitució lingüística.

A les ciutats, força castellanitzades –Barcelona, València, Alacant, Palma. El 60% de la població viu a zones on el català ja no és la llengua majoritària i, fins i tot, es fa difícil sentir-lo i parlar-lo.

Per a trobar solucions de futur cal ser conscients de la problemàtica present. Per això Serra dedica diversos capítols a respondre una pregunta clau: Quanta gent parla català, a diari? Amb sort, tan sols sis milions del total de la població dels territoris de llengua catalana –de catorze milions, si fa no fa. Som un dels països que més ha crescut, demogràficament, durant el segle XX. Actualment, una tercera part de la població és d'origen foraster. Serra afirma que “El domini lingüístic català no és més que un vestit ple de forats”, sobretot, a les ciutats, força castellanitzades –Barcelona, València, Alacant, Palma. El 60% de la població viu a zones on el català ja no és la llengua majoritària i, fins i tot, es fa difícil sentir-lo i parlar-lo.

Els factors d'aquesta davallada en l'ús són diversos: la immigració no assimilada, amb onades migratòries successives que no s'han integrat; la pèrdua d'una part dels parlants pels sentiments d'autoodi i la repressió secular; el trencament de la transmissió generacional; la tendència automàtica a canviar de llengua dels catalanoparlants, en molts àmbits d'ús i situacions; la falta d'interès per aprendre el català, en no ser percebut com a necessari ni útil per part de la població...

Joan M. Serra, *L'ús parlat del català. En un tombant decisiu*, Abadia de Montserrat (2024)

Onades migratòries successives que no s'han integrat; la pèrdua d'una part dels parlants pels sentiments d'autoodi i la repressió secular; el trencament de la transmissió generacional; la tendència automàtica a canviar de llengua.

L'ús parlat del català, però, no és un llibre pessimista. Descriu la realitat sense eufemismes. I vull destacar que ho fa a tot el domini lingüístic, Catalunya, el País Valencià, les Illes, la Catalunya Nord, la Franja, l'Alguer... És un llibre amb visió de Països Catalans. A més a més, compara l'estat i evolució del català amb altres llengües sotmeses a una problemàtica similar. Ja hem parlat del cas del gal·lès, premonitori del que ens pot passar, si no espavilem.

M'ha resultat enriquidor el capítol dedicat a altres llengües d'Europa, amb el títol "La independència no soluciona tots els problemes". Descubrim la història de l'estonià, una llengua subordinada al rus durant els anys de dominació soviètica. S'ha recuperat gràcies a la independència, a la lleialtat lingüística dels seus ciutadans i a l'obligatorietat de saber estonià.

Serra ens descriu el cas d'Ucraïna i la diglòssia secular amb el rus i el polonès. La guerra ha convertit l'ucraïnès en símbol de patriotisme i n'ha provocat un augment de l'ús i la identificació nacional. L'irlandès és un exemple de com la independència no és garantia per a salvar la llengua, si s'apliquen polítiques lingüístiques equivocades que no arriben a la població. És un dels apartats que més ens pot fer reflexionar.

A Galícia es va eliminar l'ensenyament en gallec –la immersió– i es substituï per un programa plurilingüe amb percentatges d'un terç de les hores lectives a repartir entre castellà, gallec i anglès. Els resultats per al gallec són molt negatius.

També hi ha l'islandès, una llengua que sempre s'ha considerat menuda i sense competència. Però que a hores d'ara comença a sentir-se amenaçada per l'anglès, a causa de l'atracció que exerceix sobre els joves, consumidors massius de productes digitals i audiovisuals on l'islandès és inexistent.

El gallec i del basc també ens poden ajudar a triar el camí encertat. El gallec està en recessió, sobretot entre els joves, a causa de la inexistència de polítiques lingüístiques decidides. A Galícia es va eliminar l'ensenyament en gallec –la immersió– i es substituï per un programa plurilingüe amb percentatges d'un terç de les hores lectives a repartir entre castellà, gallec i anglès. Els resultats per al gallec són molt negatius. En canvi, a Euskadi, es va apostar des del primer moment per impulsar la immersió. I és un dels pocs casos constatats d'èxit, en què s'ha recuperat l'ús de la llengua entre la joventut.

L'últim capítol parla del futur del català. Desapareixerà, en unes poques generacions? Resistirà i reviscolerà? Hi ha factors i, sobretot accions, que afavoreixen una opció o l'altra. Amb tot, el futur del català no està escrit, l'escriurà la voluntat dels parlants.

Extret: el 16/07/2025

<https://www.laveudelsllibres.cat/noticia/102282/lus-parlat-del-catala-en-un-tombant-decisiu-de-joan-m-serra>